

ATLAS INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL ON SOCIAL SCIENCES

Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed
ISSN:2619-936X

Vol:5, Issue:18

2019

pp.228-234

Article Arrival Date: 01.05.2019

Published Date: 15.05.2019

UYGULANMAKTA OLAN PARA VE KUR POLİTİKALARI VE ETKİLERİNİN TÜRKİYE EKONOMİSİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ¹

EVALUATION OF IMPLEMENTED MONETARY AND FOREIGN EXCHANGE POLICIES AND THEIR EFFECTS FOR TURKEY ECONOMY

Öğr. Gör. Yağmur AKARSU

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Gökçeada Meslek Yüksekokulu/ Çanakkale

Doç. Dr. Nur DİLBAZ ALACAĞAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga Uygulamalı Bilimler Fakültesi / Çanakkale

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31568/atlas.310>
Article Type : Research Article

ÖZET

Aralık 1999 günü açıklanan 2000-02 tarihleri arasında uygulanması beklenen Dezenflasyon Programı Temmuz 1998'de IMF ile imzalanmış bulunan Yakın İzleme Antlaşması'nın bir devamıdır. Programın amacı 2000 yılı sonunda %25 olan enflasyonu, 2002 yılında %7'ye düşürmek, reel faiz oranlarını makul düzeylere indirmek, ekonominin büyüme potansiyelini arttırmak ve ekonominin kaynaklarının etkin ve adil dağılımını sağlamaktır. Türkiye ekonomisini etkileyen 2001 krizi ve ardından uygulanmaya konulan istikrar programları nedeni ile ekonomik yapı büyük değişime uğramıştır. Şubat 2001 Krizi'nin olumsuz etkilerini hafifletmek için IMF ve Dünya Bankası desteğiyle "Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı" uygulanmıştır. Bu programı 2000 İstikrar Programı'ndan ayıran en büyük özellik esnek kur rejimi ile enflasyon hedeflemesi politikası üzerine kurulu olmasıdır. Bu program ile devlette saydamlığın artması, ekonomideki etkinlik ve verimliliğin artarak rekabetin artması, finansal sektörün yeniden yapılandırılması amaçlanmıştır. 2001 Krizi'nin ardından uygulanan VIII. IX. ve uygulanmakta olan X. Beş Yıllık Kalkınma Planlarının temel hedefi ise enflasyonun AB kriterlerine uygun olmasıdır. Bu hedeflere ulaşmak için kriz sonrası yüksek faiz-düşük kur politikasını uygulamaya koymuştur. TCMB uyguladığı politikalar ile gelişmiş ekonomilerin üretim seviyesine ulaşmayı amaçlamaktadır. Uygulanan politikalar ile Türkiye istenilen büyüme oranlarına belli dönemlerde ulaşmıştır. Ancak dünya konjonktüründen kaynaklanan dalgalanmalar her ülke gibi Türkiye'yi de etkilemektedir. Türkiye'nin ilk olarak üstünlük sağlayabileceği tarım ve hizmet sektörüne öncelik verilmesi ve sanayi sektörüne ağırlık verilerek katma değeri yüksek malların üretiminin artırılması gerekmektedir. Bu da ancak bilgi ve teknoloji seviyesinin yükseltilmesi ile mümkün olacaktır. Türkiye'nin teknoloji seviyesini arttırması yeni üretim modellerini geliştirmesi Türkiye'deki işsizlik oranlarının azalmasına, refah seviyesinin ve verimliliğin artmasına bununla birlikte dış piyasalar ile rekabet edebilecek seviyeye gelmesine olanak sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Para Politikası, Kur Politikası, Türkiye.

ABSTRACT

The Dezenflasyon Program, which was expected to be implemented between the years 2000 and 2002 and described in December, 1998, is a continuation of the Close Monitoring Agreement signed with the IMF in July, 1998. The aim of the program is to reduce the inflation rate, which was 25% at the end of 2000, to 7% in 2002, to decrease the real interest rates to reasonable levels, to increase the growth potential of the economy and to ensure the efficient and fair distribution of the resources of the economy. Economic structure has undergone great change due to the 2001 crisis affecting Turkish economy and stabilization programs implemented. The

¹ Bu Çalışma 1 Mayıs Uluslararası Sosyal Politikalar ve Bilimsel Araştırmalar Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuş çalışmanın geliştirilmiş halidir.

Program of Transition to Strong Economy was implemented with the support of the IMF and the World Bank in order to mitigate the negative effects of the crisis in February 2001. The biggest feature that differentiates this program from the 2000 Stabilization Program is that it is based on inflation targeting policy with flexible exchange rate regime. It is aimed to increase transparency in the state, to increase competition increasing efficiency in the economy, and to restructure the financial sector with this program. VIII. IX. applied after the 2001 crisis and X. still applied Five-Year Development Plans' main objective is to ensure that inflation complies with EU criteria. In order to achieve these goals, it is implemented high interest rate and low exchange rate policy after the crisis. CBRT aims to reach the production level of developed economies with the policies it implements. Turkey has reached the desired growth rate during certain periods with implemented policies. However, fluctuations caused by the world conjuncture has also affected Turkey as each country. Turkey firstly needs to give priority agricultural and service sectors could provide superiority and to increase production of high value-added goods focusing on the industrial sector. This will only be possible by raising the level of knowledge and technology. It will allow the reduction of the unemployment rate in Turkey to increase the level of the technology and to develop new production models in Turkey and it will also enable the level of prosperity and productivity to reach a level that can compete with the foreign markets.

Key Words: Money Politics, Exchange Rate Politics, Turkey.

1. GİRİŞ

Aralık 1999 günü açıklanan 2000-02 tarihleri arasında uygulanması beklenen Dezenflasyon Programı Temmuz 1998'de IMF ile imzalanmış bulunan Yakın İzleme Antlaşması'nın bir devamıdır. (Döviz kuru çapasına dayalı bir istikrar programıdır) Programın amacı 2000 yılı sonunda %25 olan enflasyonu, 2002 yılında %7'ye düşürmek, reel faiz oranlarını makul düzeylere indirmek, ekonominin büyüme potansiyelini arttırmak ve ekonominin kaynaklarının etkin ve adil dağılımını sağlamaktır. Programda öngörülen para ve kur politikası ile kamu dengesine ilişkin performans kriterlerinin gerçekleşmesi sonucu bankacılık kesiminde yapısal düzenlemeler hız kazanmaya başlamıştır. Bu gelişme bankaların açık pozisyonlarını kapatmaya neden olmuştur. Döviz talebini karşılamak için TL'ye talep artmış, faizler yükselme trendine girmiştir. Yükselen faizler ellerinde DİBS bulunduran bankaların likit bulma sorunlarını gündeme getirmiştir. Likidite Krizi olarak da bilinen 2000 Kasım devamında 2001 Şubat Krizleri meydana gelmiştir. Türkiye ekonomisini etkileyen 2001 krizi ve ardından uygulanmaya konulan istikrar programları nedeni ile ekonomik yapı büyük bir değişime uğramıştır. Şubat 2001 Krizi'nin olumsuz etkilerini hafifletmek için IMF ve Dünya Bankası desteğiyle "Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı" uygulanmaya başlamıştır. Bu programı 2000 İstikrar Programı'ndan ayıran en büyük özellik esnek kur rejimi ile enflasyon hedeflemesi politikası üzerine kurulu olmasıdır. Esnek kur rejiminde döviz kuru piyasadaki arz ve talebe göre belirlenmektedir. Ancak kurlardaki aşırı oynaklık durumunda TCMB kura doğrudan müdahale edebilecektir. Bu program ile devlette saydamlığın artması, ekonomideki etkinlik ve verimliliğin artarak rekabetin artması, finansal sektörün yeniden yapılandırılması amaçlanmıştır. Türkiye 2002 yılında örtük enflasyon hedeflemesi uygulamasına geçmiş, 2006'nın başından itibaren günümüze açık enflasyon hedeflemesi uygulanmaktadır. Esnek kurla birlikte enflasyon hedeflemesi ile döviz kurunda istikrarı sağlamak önem arz etmektedir. 2001 Krizi'nin ardından uygulanan VIII. IX. ve uygulanmakta olan X. Beş Yıllık Kalkınma Planları'nın temel hedefi ise enflasyonun AB kriterlerine uygun olmasıdır. Ayrıca TCMB uyguladığı politikalarda hükümetin önceden ilan ettiği enflasyon hedeflerini dikkate almaktadır. Bu hedeflere ulaşmak için kriz sonrası yüksek faiz-düşük kur politikasını uygulamaya koymuştur. Uygulamaya konulan bu hedefler doğrultusunda Türkiye'ye yönelik artan sermaye girişleri ile enflasyon oranları çift handen tek haneye düşürülmüştür. TCMB uyguladığı politikalar ile gelişmiş ekonomilerin üretim seviyesine ulaşmayı amaçlamaktadır. Uygulanan politikalar ile Türkiye istenilen büyüme oranlarına belli dönemlerde ulaşmıştır. Ancak dünya konjonktüründen kaynaklanan dalgalanmalar her ülke gibi Türkiye'yi de etkilemektedir. Ortaya çıkan krizler ülke ekonomilerini genellikle olumsuz yönde etkilemektedir. Bundan ötürü krizler bittikten sonra ülkelerin uygulayacağı politikalar önem arz etmektedir. Uygulanacak olan programlar ve politikalar sayesinde ülkelerin sosyal

ekonomik ve kültürel açıdan gelişmeye devam etmesi mümkün olacaktır (Kol, Karaçor, 2012: 380).

2. 2001 KRİZİ VE ETKİLERİ

1995-97 döneminde büyümeler %8'ler düzeyinde olmasına rağmen hızlı fiyat artışları, yüksek reel faiz, artan kamu açıkları sonucu iç borç stokunun artması ile 1998 yılında büyümede düşme eğilimine girmiştir, 1999'daki negatif büyüme (%-6,1) sonucu IMF'den borç alınma yolu tercih edilmiştir. Ancak IMF ile yapılan stand-by anlaşması ile faizler beklenenden çok fazla düşmüş, enflasyonun aynı hızla düşmemesi hane halklarının tasarruflarını azaltarak iç tüketim patlamasına neden olmuştur. Uygulanan kur politikasının gerçekleşen enflasyon yerine hedeflenen enflasyonu esas alması Türk Lirasını değerlendirmiş, ihracat azalmış ithalat artmıştır. 2000'li yıllara artan dış ticaret açığı ile girilmiştir. 2000 yılında dış borç stoku/GSMH %10,8'dir. Kit ürün fiyatlarındaki artışın baskılanması kamu açıkları/GSMH'yi program hedefinin üzerinde çıkarmıştır. Kamu bankalarının görev zararları, BDDK'ya devredilen bankaların gerektirdiği finansmanla birlikte kamu açığı 75-80 katrilyona ulaşmıştır. Programdaki özelleştirme hedefleri yakalanamamıştır. Elde edilen özelleştirme gelirleri kamu bünyesine geçen batık bankaların kurtarılması amaçlı kullanılmıştır. Sosyal güvenlik kurumlarının finansman sıkıntıları devam etmiştir. Gerçekleşen enflasyona göre uygulanmayan gelirler politikası sabit gelirli hane halklarının satın alma gücünü düşürmüştür. Her ne kadar 2000 yılında büyüme %6.1 olarak gerçekleşse de bu büyümenin ticaret ve ithalat vergilerinden kaynaklanması anlık bir büyüme olarak değerlendirilebilir. Kaldı ki 2000 Kasım ve devamında 2001 Şubat Krizleri bu durumun en güzel ispatıdır. 2000 Kasım Krizi ekonomik programa olan güveni azaltmış, ardından çıkan 2001 Şubat Krizi ile IMF programı terkedilmiştir. Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı adı altında yeni bir program gündeme gelmiştir.

Kasım Krizi ile yurtdışına 7 milyar dolar sermaye çıkmıştır, ödemeler dengesi hedefi ve gerçekleşmesi arasında 7 milyar dolarlık fark ve sosyal kesimler üzerindeki 6,2 milyar dolarlık yük ile krizin mali hasarı 20 milyar dolar olmuştur. 2001 yılında büyüme %-9,4 oranında gerçekleşmiştir. TL yabancı paralar karşısında %20 reel değer kaybı yaşamıştır. Yüksek faiz oranları bütçe açığının %15,8'e çıkmasına neden olmuştur. İki krizin Türkiye ekonomisi üzerindeki toplam hasarı 113 milyar dolar olmuştur. Bu hasara kamu bankalarının kriz kaynaklı 10 milyar dolarlık açıkları ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilen bankaların ek finansman ihtiyacı (10 milyar dolar) da eklenince hasar 133 milyar dolar olmuştur.

Tablo 1: 1989-2001 Yılları İçin Sektör Bazında İstidam Artışları

Sektörler	1999	2000	1989-2000	2001
Tarım	-183	-1087	-480	320
Sanayi	61	28	1005	-36
Maden	-13	-52	-147	16
İmalat	92	83	1088	-56
Enerji	-18	-3	64	4
Hizmetler	393	593	3303	-341
İnşaat	40	0	352	-254
Ticaret	210	613	1788	-80
Ulaştırma	-16	116	290	-34
Mali Kuruluşlar	36	129	281	-12
Toplu Hizmetler	123	-265	592	39
Toplam	271	-466	3828	-57

Kaynak: Kol, Karaçor, 2012:386

Tabloda 99-2001 yılları arasında sektörel bazda istihdam artışları görülmektedir. 1989 ve 2000 yılları arasında tarım ve madencilik dışında diğer sektörlerde istihdam artışları yaşanmıştır. 2000 Kasım Krizi ile birlikte bu iki sektöre (Tarım ve madencilik) enerji ve toplu hizmetler sektörleri de eklenerek dört sektörde istihdam azalışları gözlenmiştir. 2000 Kasım Krizi'nin devamı olarak görülen 2001 Şubat Krizi ile sanayi, imalat, hizmetler, inşaat, ticaret, ulaştırma ve mali kuruluşların istihdamında azalma gerçekleşmiştir. 2001 Şubat Krizi'nin döviz krizi olması nedeniyle döviz kullanımı ağırlıklı olan sektörlerde istihdam daralması olmuştur.

Tablo 2: 1998-2001 Yılları Arasında İşsizlik Oranları

	1998	1999	2000	2001
Nüfus	65.145	66.304	66.187	67.296
İşgücü	23.385	23.878	23.078	23.491
İstihdam Edilenler	21.779	22.048	21.581	21.524
Eksik İstihdam	1.449	2.164	1.591	1.404
İşsiz	1.607	1.830	1.497	1.967
İşsizlik Oranı (%)	6.9	7.7	6.5	8.4
Eksik İstihdam Oranı (%)	6.2	9.1	6.9	6.0

Kaynak: Kol, Karaçor, 2012:386

Tablo 2'de 1998-2001 yılları arasındaki işsizlik oranlarına yer verilmiştir. 99 yılında %7.7 olan işsizlik oranı 2000 yılına gelindiğinde uygulanan politikalar ile %6.5'e düşürülmüştür. Yaşanan ikiz kriz nedeni ile 2001 yılı sonuna gelindiğinde işsizlik oranı %8.4'e yükselmiştir.

3. TCMB UYGULADIĞI PARA POLİTİKALARININ TÜRKİYE EKONOMİSİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Aralık 1999'da IMF ile imzalanan stand-by anlaşması çerçevesinde uygulamaya konulan Döviz Kuruna Dayalı Enflasyonu Düşürme Programı 2000 yılında para politikasının temelini oluşturmaktadır. Programın amacı, 2000 yılı sonunda %25 olan enflasyonu, 2002 yılında %7'ye düşürmek, reel faiz oranlarını indirmek, ekonomik büyümeyi artırmak, son olarak da ekonomideki kaynakların adil bir şekilde dağılımını sağlamaktır. Bu amaçla yapılması gerekenler ise sıkı maliye politikası stratejisi ile yapısal reformların hayata geçirilmesi, özelleştirilmenin artırılması, açık enflasyon hedefi ile uyumlu gelirler politikası uygulanması ve para ve kur politikalarının enflasyonu düşürme hedefine yönelik olarak planlanmasıdır (Pınar, Erdal, 2018: 73-74).

Türkiye'de 2001 krizinin ardından yapısal değişikliklere gidilmiş öncelikli olarak bankacılık ve finans sektöründe bu değişiklikler uygulanmaya başlanmıştır. 2001 Krizinin ardından uygulamaya konulan "Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı üç aşamadan oluşmaktadır. İlk aşama, finans kesiminin kontrol altına alınması, ikinci aşama enflasyon oranlarının düşürülmesi ve dış ticaret açığının azaltılması son olarak da ekonominin yapısal olarak değişimi ve büyümenin artırılması şeklindedir. Güçlü ekonomiye geçiş programı ile ilgili politikalar açıklanmadan önce Merkez Bankası Kanunu değiştirilmiş ve TCMB'ye fiyat istikrarını koruma görevi verilmiştir. (Yakupoglu, 2010: 36; Özatay, 2009:45; Parasız, 2009:416).

Kriz dönemlerinde geleneksel görüşe göre, sıkı para politikası ile yerli paranın değerinin düşürülmesini önlemek gerekmektedir. Uygulanacak olan bu politika ile yüksek faiz oranları ülkeye yapılması planlanan yatırımların getirisini artırarak ülkeden sermaye çıkışını önleyecektir. Böylelikle krizle birlikte kaybolan güven ortamı yeniden sağlanmış olacaktır (Akçağlayan, 2007:1),

Türkiye’de yaşanan 2001 krizi ardından yapısal değişikliklere gidilmesi öncelikli alanlardan birisi olmuştur. Bu amaçla, vergi gelirlerinin yeniden yapılandırılması, devletin ekonomiye olan müdahalelerinin azaltılması, Kamu iktisadi teşebbüslerinin özelleştirilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla uygulamaya konulan para ve maliye politikalarında bunlara öncelik verilmiştir. VIII. Kalkınma Planında (2001-2005) makroekonomi politikalarının temel hedefleri arasında sayılan enflasyonun AB Kriterlerine uyumlu hale getirilmesi, sürdürülebilir ekonomik büyümenin sağlanması amaçlanmıştır. Bu amaçla, planda kur politikası ilk 18 ay için hedeflenen enflasyon oranları referans alınarak döviz kurunun günlük olarak ilan edilmesi, 2001 Temmuz ayında başlayan ikinci 18 ayda da kur sepeti uygulamasının tedrici olarak anılan bir bant içinde serbestçe belirlenmesi şeklinde olacaktır ifadeleri yer almaktadır. Bu planda uygulanan sıkı para politikasının bütçe disiplini ve yapısal reformlarla desteklenmesi sonucunda, enflasyon oranı 2004 yılında uzun bir aradan sonra tek haneli seviyelere inerek 7.7 olmuştur. Ayrıca, 2002-2005 döneminde GSYİH yıllık ortalama yüzde 7,5 oranında büyümüştür. 2000 yılında 2.879 dolar olan kişi başına milli gelir, 2005 yılında 5.042 dolara yükselmiştir. 2002 yılında enflasyon oranlarının kademeli olarak tek haneli rakamlara düşürülmesi amacı ile yeni istikrar programları uygulamaya konmuştur. Bu amaçla enflasyonu düşürmeye yönelik olarak kısa vadeli faiz oranları kullanılmıştır. 2003 yılı ile 2005 yılları arasında ise Merkez Bankası ve Hükümet ile ortaklaşa belirlenen enflasyon hedeflemesi stratejisi uygulanmıştır. Bu dönemde örtük enflasyon hedeflemesi stratejisi kullanılmıştır. Bu stratejinin başarılı olmasından nedeni ile 2006 yılında açık enflasyon hedeflemesi stratejisine geçilmiştir. 2002 ve 2005 yılları arasında gerçekleşen enflasyon oranları hedeflenen enflasyon oranının altında gerçekleşmiştir. Bu durumda örtük enflasyon hedeflemesi stratejisinin başarısını göstermektedir. 2006 yılında açık enflasyon hedeflemesine geçilmesiyle birlikte hedef yine hükümet ve Merkez Bankası tarafından ortaklaşa belirlenecek olup para politikasını belirleme yetkisi ise sadece TCMB’na bırakılmıştır. Açık enflasyon stratejisi ile nokta hedef belirlenecek olup bu hedefin altında ve üstünde +,-2’lik bir belirsizlik aralığı bırakılmasına karar verilmiştir. 2006 yılında %5 tutulan hedef enflasyonu %9,7 olarak gerçekleştirmiştir. (<http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Sekizinci-Beş-Yıllık-Kalkınma-Planı-2001-2005.pdf>, Pınar, Erdal, 2018: 75-80).

IX. Kalkınma Planında (2007-2013) amaç, rekabet gücünün ve istihdamın artırılması, bölgesel gelişmenin sağlanmasının yanı sıra kamu hizmetlerinde etkinliğin artırılmasıdır. Bu dönemdeki en büyük sıkıntılar yüksek enflasyon oranları, hızla artan kamu açıkları, işsizlik ve faiz harcamalarıdır. Bu planda, VIII planda adı geçen kur çıpasına dayalı enflasyonu azaltma stratejisi, 2001 krizi nedeni ile uygulanmaktan vazgeçilmiş ve dalgalı kur rejimine geçilmiştir. Böylelikle para politikasının etkinliği ve verimliliği artmıştır. 2007 yılında enflasyon hedeflemesi rejimine devam edilmiş olup kısa vadeli faiz oranları yine para politikası aracı olarak kullanılmıştır. Bu yılda hedef enflasyon oranı %4 tutulmuş olup %8,4 olarak gerçekleşmiştir. Hedefi tutturamamanın nedenleri arasında gıda ve petrol fiyatlarındaki artışlar gösterilmektedir. 2008 yılında meydana gelen kriz ve sonrasında uluslararası finansal piyasalarda yaşanan olumsuzluk nedeni ile artan fiyatlar doğrultusunda hedeflenen enflasyon oranına ulaşılamamıştır. TCMB temel görevi olan fiyat istikrarını korumak amacı ile 2008 kasım ayından itibaren politika faiz oranlarını düşürmeye başlamıştır. TCMB, ekonominin daha verimli, etkin ve sağlıklı büyümesi açısından, 2010 yılından sonra kredi büyümelerini yavaşlatıcı politikalar ile TL’deki aşırı dalgalanmaları korumaya yönelik önlemler almaya başlamıştır. Bu amaçla TCMB, rezerv opsiyonu mekanizması aracılığıyla altının finansal sistemde kullanım alanı artırmıştır. Böylelikle 2011 yılının sonlarına doğru cari açıkta bir azalma meydana gelmiştir. Plan boyunca dalgalı döviz kuru uygulaması devam edecektir. (<http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Onuncu-Kalkınma-Planı-2014-2018.pdf>, Tezer, 2018:251).

2011 yılında enflasyonu düşürmeye yönelik kısa vadeli faiz oranları yanı sıra gecelik borç alma ve gecelik borç verme faiz oranları ile zorunlu karşılık oranlarını kullanmaya başlamıştır. 2013 yılından sonra ise para politikası aracı olarak bir hafta vadeli ihale faiz oranı, Rezerv Opsiyon Mekanizması, likitide yönetimi, faiz koridoru diğer para politikası araçlarına ek olarak kullanılmaya başlanmıştır. Kalkınma Planı kapsamında, enflasyon hedeflemesi stratejisi çerçevesinde fiyat istikrarına dayalı bir para politikası uygulayan Merkez Bankası, küresel kriz sonrasında fiyat sağlamak amacı ile kullanacağı araçları fazlaştırmıştır. Plan kapsamında, Tüketici Fiyatları Endeksi yıllık artış hızının aşamalı olarak yüzde 5'ten yüzde 3'e düşürülmesi hedeflenmiştir. Fakat enflasyon oranının yüksek olması, petrol fiyatlarında yaşanan dalgalanmalar ve döviz kurunda meydana gelen belirsizliklerden dolayı 2008 yılında enflasyon hedefi yeniden gündeme gelmiştir. Orta vadede yüzde 5 düzeyinde istikrar kazanması hedeflenen enflasyon oranı, 2012 yılında yüzde 6,2'ye kadar gerilemiştir. (<http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Dokuzuncu-Kalkınma-Planı-2007-2013.pdf>)

X. Kalkınma Planında (2014-2018) temel amaç, istikrarlı, yüksek ekonomik büyüme hızına ulaşmak ve bu büyümeyi devam ettirmektir. Bu planda, 2023 yılında GSYH'nın 2 trilyon dolara, kişi başına gelirin 25 bin dolara yükseltilmesi, ihracatın 500 milyar dolara çıkarılması, işsizlik oranının yüzde 5'e düşürülmesi, enflasyon oranlarının düşük ve tek haneli rakamlara indirilmesi hedeflenmektedir. X. Kalkınma Planında ise hedef % 5 seviyesinde tutulup 2018 yılı itibari ile gerçekleşen enflasyon oranı, %20,30 olmuştur (<https://www.tcmb.gov.tr>).

4. SONUÇ

Türkiye, yaşamış olduğu 2001 krizinin ardında sabit döviz kuru rejimini bırakmış dalgalı kur rejimine geçmiştir. 2002 yılından 2006 yılına kadar dalgalı kur rejimiyle birlikte örtük enflasyon politikası uygulayan Türkiye, 2006 yılından sonra dalgalı kur rejimi ile birlikte enflasyon hedeflemesi stratejisini uygulamaya başlamıştır. Dalgalı kur rejiminin uygulanması ile enflasyon oranları çift haneliden tek haneliye düşmüş, Türkiye'de ekonomik açıdan rahatlamıştır.

Türkiye'de krizin etkilerinin az olması ülkenin ekonomik gücünün yüksekliğine bağlıdır. Türkiye'nin ilk olarak üstünlük sağlayabileceği tarım ve hizmet sektörüne öncelik verilmesi, tarım sektörünün tamamlayıcısı olan sanayi sektörüne ağırlık verilerek katma değeri yüksek malların üretiminin artırılması gerekmektedir. Katma değeri yüksek malların üretiminin artırılması bilgi ve teknoloji seviyesinin yükseltilmesi ile mümkün olacaktır. Türkiye'nin teknoloji seviyesini arttırması yeni üretim modellerini geliştirmesi Türkiye'deki işsizlik oranlarının azalmasına, refah seviyesinin ve verimliliğin artmasına bununla birlikte dış piyasalar ile rekabet edebilecek seviyeye gelmesine olanak sağlayacaktır. Türkiye ekonomisi geleceğin parlayan yıldızı olmaya devam edecektir.

KAYNAKÇA

Akçağlayan, A. (2007), "2001 Krizi Ve Sonrasında Uygulanan Para Politikasının Döviz Kuru Üzerindeki Etkisi", Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Geta Tartışma Metinleri, 1-18.

Kol, E.N., Karaçor, Z.(2012), "2001 Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı Ve İstihdam Üzerine Etkileri", Maliye Dergisi, Sayı 162, 378-395.

Özatay, F., (2009), Finansal Krizler Ve Türkiye, Doğan Kitap, İstanbul.

Parasız, İ. (2009), Para, Banka Ve Finansal Piyasalar. 9. Baskı, Ezgi Kitapevi, Balıkesir.

Pınar, A., Erdal, B., (2018), Para-Banka-Kredi Ve Para Politikası, 12. Baskı, Turhan Kitapevi, Ankara.

Tezer, H. (2018), “Türkiye Ekonomisinde 2000-2001 Krizi Sonrasında Uygulanan Kalkınma Planlarının Makroekonomik Göstergeler Açısından Değerlendirilmesi”, Research Studies Anatolia Journal, 1(2), 248-259.

Yakupoğlu, A. (2010), “Merkez Bankasının 2002- 2009 Yılları Arasında Uyguladığı Para Politikası Ve Kur Rejiminin Genel Bir Analizi”, Maliye Finans Yazıları, 24(88), 35-54.

[Http://Www.Sbb.Gov.Tr/Wp-Content/Uploads/2018/11/Sekizinci-Beş-Yıllık-Kalkınma-Planı-2001-2005.Pdf](http://Www.Sbb.Gov.Tr/Wp-Content/Uploads/2018/11/Sekizinci-Beş-Yıllık-Kalkınma-Planı-2001-2005.Pdf) (Erişim Tarihi: 25.02.2019).

[Http://Www.Sbb.Gov.Tr/Wp-Content/Uploads/2018/11/Dokuzuncu-Kalkınma-Planı-2007-2013%E2%80%8b.Pdf](http://Www.Sbb.Gov.Tr/Wp-Content/Uploads/2018/11/Dokuzuncu-Kalkınma-Planı-2007-2013%E2%80%8b.Pdf) (Erişim Tarihi: 25.02.2019).

[Http://Www.Sbb.Gov.Tr/Wp-Content/Uploads/2018/11/Onuncu-Kalkınma-Planı-2014-2018.Pdf](http://Www.Sbb.Gov.Tr/Wp-Content/Uploads/2018/11/Onuncu-Kalkınma-Planı-2014-2018.Pdf) (Erişim Tarihi: 25.02.2019).

[Https://Www.Tcmb.Gov.Tr/Wps/Wcm/Connect/Tr/Tcmb+Tr/Main+Menu/Temel+Faaliyetler/Para+Politikasi/Fiyat+Istikrari+Ve+Enflasyon/](https://Www.Tcmb.Gov.Tr/Wps/Wcm/Connect/Tr/Tcmb+Tr/Main+Menu/Temel+Faaliyetler/Para+Politikasi/Fiyat+Istikrari+Ve+Enflasyon/) (Erişim Tarihi:18.02.2019).

[Https://Www.Tcmb.Gov.Tr/Wps/Wcm/Connect/40586e6c-06ff-47b6-9b2e-11d77611dfd6/01.Pdf?Mod=Ajperes&CacheId=Rootworkspace-40586e6c-06ff-47b6-9b2e-11d77611dfd6-M5lkoku](https://Www.Tcmb.Gov.Tr/Wps/Wcm/Connect/40586e6c-06ff-47b6-9b2e-11d77611dfd6/01.Pdf?Mod=Ajperes&CacheId=Rootworkspace-40586e6c-06ff-47b6-9b2e-11d77611dfd6-M5lkoku) (Erişim Tarihi: 02.02.2019).